

MIHAIL MIHAJLOVICS GERASZIMOV

1907–1970

1970. július 21-én 63 éves korában elhunyt Moszkvában a szovjet tudomány egyik legjaszatosabb, világhírű egyénisége MIHAIL MIHAJLOVICS GERASZIMOV professzor. Tudományos tevékenységét 15 éves korában kezdte el mint régész. 1907 szeptemberében született Leningrádban és 1912-ben szülei Irkutszkba telepedett át, ahol 1922-től folytatta régészeti kutatásait. 1927-ben már az Irkutszki Tájkutató Múzeum Régészeti Tárának vezetője. 1928-ban találta Malta falu közelében (Iktusztól 80 km-re) a Kelet-Szibéria benépesedése szempontjából igen fontos paleolith lelőhelyet, ahol tízéven keresztül folytatta rendszeres feltárási munkálatait. Tudományos tevékenységében mindvégig kapcsolatban maradt a régészettel, melynek egyik kiemelkedő példaként említhető, hogy a halála előtti években gyakran a helyszínen irányította a közép-ázsiai paleolithkori kőipar igen fontos lelőhelyének, Obi-Rahmatnak a feltárását, majd ezt követően aspirantúra keretében a nevezett lelőhely feldolgozójának, a kiváló üzbég arheológusnak, DR. SZULEJMÁNOVNAK a képzését. 1932-től 1941-ig Leningrádban dolgozott, 1941-től Taskentben, majd 1944-től Moszkvába költözött, ahol 1950-ben megszervezte a SzUTA Néprajzi Intézetének keretében jelenleg is működő plasztikai rekonstrukciós laboratóriumot.

Az emberi arc rekonstrukciójának első kísérleteit M. M. GERASZIMOV 1927-ben végezte, amikor a Pithecanthropus és a neandervölgyi ősember képmásait készítette el az irkutszki Tájkutató Múzeum részére. E két kísérlet után rekonstruálta három ismeretlen egyén képmását a rendelkezésre álló koponyák alapján, melyeket a moszkvai egyetem Embertani Intézetének Tudományos Tanácsa összehasonlított az időközben megküldött fényképekkel, majd az 1933-ban megtartott Tudományos Ülésszakon megvitatták és jóváhagyták M. M. GERASZIMOV ezen alkotásait. A kriminalisztikai intézmények számos esetben kérték véleményét. 1950-ben a rekonstrukcióra vonatkozó első könyvéért állami díjjal tüntették ki. Külön említendő az antropogenezissel kapcsolatos tevékenysége. Ő rekonstruálta 150 db-ból a Középső-Paleolithicum egyik legfontosabb lelőhelyén, a Tesik-Tas barlangban talált gyermekkoponyát, valamint a Krím-félszigeti Bachesiszeráj mellett Sztároszeljében talált moustieri csecsemő koponyáját. M. M. GERASZIMOV nagy elismerést váltott ki a francia antropológusok körében, akiknek felkérésére 1960-ban rekonstruálta a Középső-Paleolithicum La-Quina koponyáját. A Német Demokratikus Köztársaság Kormányának kérésére rekognoszálta Friedrich Schiller craniológiai ereklyéjét. Számos rekonstrukciót végzett az összes társadalomtörténeti periódusok, valamint történeti személyiségek leletein (Rettegott Iván, Usakov admirális, Timur, Ulug-Bek, Sahruh, Miransah, a középkor kiváló tudósok költője, Rudaki és mások). 1956-ban közel hatszáz oldalas monográfiájáért elnyerte a történettudományok doktora fokozatot. 1964-ben a VII. Nemzetközi Antropológiai Kongresszusra készült el „A Kőkor emberei” című könyvével, amelyet személyesen illusztrált. E munkájában több évtizedes tapasztalatait összegezte az ember származásának és az emberfajták kialakulásának egyes problémáit. Halálával az anatómiában és szobrászatban egyaránt jártas, kiemelkedő antropológus és paleolith-kutató távozott.

Dr. Tóth Tibor